

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет історії, політології та міжнародних відносин

(назва інституту/факультету)

Кафедра історії України

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Василь БАЛУХ

«29» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

(вказіть назву навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійні програми Міжнародний туризм,

Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"

(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Актуальні питання історії та культури України складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Міжнародний туризм», уведеній наказом по університету № 185 від 11.05. 2021 р., та освітній програмі «Готельно-ресторанний сервіс та туropolерейтинг», уведеній наказом по університету № 83 від 28.02. 2023 р. (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»)

Розробник: ас. *Руснак Олександр Валерійович*, асистент кафедри історії України, к.і.н.

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм» Олександр КОРОЛЬ

Погоджено
з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс та туropolерейтинг» Галина КРУЛЬ

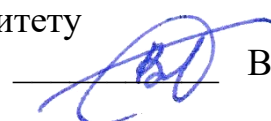
Затверджено на засіданні кафедри історії України
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Завідувач кафедри історії України Микола ГУЙВАНЮК

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

Схвалено навчально-методичною радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова навчально-методичної ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Василь БАЛУХ

1. Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з найголовнішими подіями вітчизняної історії, з героїчними (і трагічними) сторінками боротьби українського народу проти поневолення, за свою свободу, незалежність, державність;

1. домагатися усвідомленого, міцного засвоєння ними програмового матеріалу, розуміння історичного процесу як закономірного і безперервного розвитку людської цивілізації;

2. навчити студентів користуватися історичними джерелами та літературою, самостійно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при аналізі історичних подій, фактів, виробляти у них уміння використовувати історичний досвід для вирішення сучасних завдань.

При викладенні матеріалу враховувати фахову специфіку студентів спеціальності «Міжнародний туризм» та «Готельно-ресторанний сервіс та туropolерейтинг».

Завдання. На основі неупередженого, об'єктивного викладу багатого фактичного матеріалу по кожній темі послідовно, у демократичному дусі здійснювати національно-патріотичне виховання студентів, вміло прищеплювати їм любов і повагу до свого народу, його мови, культури, історичних традицій, до рідної Вітчизни – суверенної держави Україна. Водночас сприяти виробленню у них загальнонавчаних людських моральних і історичних цінностей.

Враховуючи присутність в аудиторіях не тільки етнічних українців, але й представників національних меншин (румунів, молдаван, росіян, євреїв, поляків та ін.), здійснювати патріотичне виховання в процесі занять тактовно, цивілізовано, виходячи з принципу історизму (строге трактування кожної події, факту у межах відповідної історичної епохи, не перенесення їх оцінок, особливо негативних, на сучасність), міжнаціональної та міжрелігійної толерантності (терпимості), громадянськості (відчуття приналежності кожного, за Конституцією, до єдиного українського народу).

2. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей:**

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗКЗ. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

Програмні результати навчання:

- ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук

- ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності

- ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття

- ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

Студенти також мають:

знати:

- основи теорії історичного розвитку та методології історії;
- закономірності розвитку історичних процесів та конкретний фактичний матеріал з історії рідного краю, України;
- явища й процеси української та зарубіжної культури;
- методи наукових досліджень;
- сучасні засоби комунікацій та інформації.

вміти:

- використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності;
- володіти навиками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних, бібліотечними та музейними фондами;
- комплектувати, обробляти та класифікувати архівні документи, археологічні та етнографічні матеріали;
- користуватися ПК для виявлення й обробки джерельних даних;
- володіти необхідним лексичним мінімумом сучасних і давніх іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності;
- вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;
- використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для підвищення свого фахового рівня.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Актуальні питання історії та культури України</i>											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3	90	15		15	–	60	–	Іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Київська Русь та її місце в історії України	6		2			4
Тема 2. Галицько-Волинська держава	5	1				4
Тема 3. Розвиток культури у Київській Русі та Галицько-Волинській державі	5	1				4
Тема 4. Військо Запорозьке у XVI – пер. половині XVII ст.	8	2	2			4
Тема 5. Визвольна війна українського народу сер. XVII ст. і відродження державності	6		2			4
Тема 6. Україна в добу Руїни	5	2				3
Тема 7. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.	6		2			4
Тема 8. Українська культура козацької доби	5	2				3
Разом за ЗМ1	46	8	8			30
Змістовий модуль 2						
Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.	4	1				3
Тема 10. Західноукраїнські землі у кінці XVIII – на початку XX ст.	5		2			3
Тема 11. Українська культура XIX ст.	4	1				3
Тема 12. Українські національно-визвольні	5		2			3

змагання 1917-1920 рр.					
Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	5	2			3
Тема 14. Радянська Україна у міжвоєнний період (1921-1939 рр.)	4	1			3
Тема 15. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	5		2		3
Тема 16. Україна в другій половині 40-х – 80-х рр. ХХ ст.	4	1			3
Тема 17. Розвиток української культури у ХХ – початку ХХІ ст.	4	1			3
Тема 18. Україна в умовах відновлення та розбудови державності	4		1		3
Разом за ЗМ 2	44	7	7		30
Усього годин	90	15	15		60

3.3. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Год	Бали
1.	Київська Русь та її місце в історії України	2	5
2.	Українські землі у складі Литви та Польщі (кінець XIV – перша половина XVII ст.	2	5
3.	Гетьманщина в середині XVII ст.	2	5
4.	Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.	2	5
5.	Західноукраїнські землі у кінці XVIII – на початку ХХ ст.	2	5
6.	Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.)	2	5
7.	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	2	5
8.	Україна в умовах відродження державності та незалежності (серпень 1991-2020 рр.)	1	5
Всього		15	40

3.4. Тематика індивідуальних завдань

Пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи

1. Пошукова інформаційна робота на тему: „Еволюція князівської влади на Русі: від військового вождя до монарха”
2. Пошукова робота „Боротьба довкола Люблінської унії і внутрішній розкол української еліти”
3. Аналітична робота: „Статус Запорізької Січі в Речі Посполитій”
4. Дипломатія Богдана Хмельницького
5. „Боротьба за владу в Гетьманщині після смерті Богдана Хмельницького”
6. Аналітична робота „Пошуки українськими гетьманами суверена”
7. Аналітична робота Історична закономірність ліквідації царським урядом Гетьманщини
8. Гайдамацький рух: соціальний, релігійний і національно-визвольний фактор.

9. Дослідницька робота „Українське національне відродження: етапи, прояви і наслідки”
10. Дослідницька робота „Століпінська аграрна політика щодо України: спроба умовного застосування в сучасних умовах”.
12. Дослідницька робота „1939 рік – Возз’єднання українських земель чи приєднання нових територій до складу СРСР”
13. Дослідницька робота „Мій край в рухах опору”
14. Пошукова робота „Радянізація крізь приму людської долі” (на прикладі окремих людей)
15. Реферативна доповідь „Особливості „хрущовської відлиги” в Україні”.
16. Дослідницька робота „Правозахисний рух в Україні” (на прикладі конкретної людини)
17. Аналітична робота „Україна в умовах кризи авторитарного режиму (друга половина 60-80-ті рр. ХХ ст.)”
18. Дослідницька робота „Проголошення незалежності України: людський вимір”
19. Пошуково-інформаційна робота „Помаранчева революція: здобутки і втрати”.
20. Дослідницька робота „Правозахисний рух в Україні: особливі 80-ті роки”
21. Дослідницька робота „Україна в умовах кризи авторитарного режиму (80-ті рр. ХХ ст.)”
22. Дослідницька робота „Від Української Гельсінської групи до Республіканської партії”

Есе і реферативні доповіді

Теми есе

Тема 1. Київська Русь та її місце в історії України

1. Трипільське суспільство - протоцивілізація на території України?
2. Антський племінний союз – перша українська протодержава. Ви згодні?
3. Варязький фактор у формуванні Руської держави.
4. Русь, прийнявши в Х ст. християнство, увійшла в лоно європейської цивілізації, стала „своєю” серед європейських держав. Ви згодні?
5. Чому опір охрещенню чинили в основному люди незнатні - смерди, ремісники, чорний люд та жителі окраїн Київської Русі?

Тема 2. Галицько-Волинська держава

1. Галицько-Волинське князівство - правонаступник державницьких традицій Київської Русі. Ви згодні?
2. Татаро-монгольське іго: кому воно було вигідно?
3. Проєвропейська політика Данила Галицького: чинники, суть, наслідки.

Тема 3. Українські землі у складі Литви та Польщі (кінець XIV – перша половина XVII ст.)

1. Литовські та українські магнати виступали проти створення єдиної польсько-литовської держави, а шляхта (рицарська верства) обох земель цю ідею підтримувала. Чому?
2. Єзуїти в Україні: позитивні й негативні наслідки їх діяльності.
3. Чи була альтернатива Берестейській церковній унії 1596 р.? Якщо так, то чому вона не була реалізована?
4. Зовнішня політика Запорозької Січі: європейський вибір. Чому?
5. Козацька християнська республіка: міф і реальність.
6. Реєстрове козацтво: козацька аристократія чи українська національна еліта.

Тема 4. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. і відродження державності

1. Посилення соціального та релігійно-національного гніту українців напередодні Визвольної війни середини XVII ст. Чи можна було уникнути великого вибуху?
2. Запорозька Січ - зразок організації державного життя в Україні часів Визвольної війни. Виявіть спільне й відмінне в устрої Запорозької Січі та держави Війська Запорозького.
3. Кримський фактор у формування української державності.
4. Проблеми суверенітету (у його внутрішньому та зовнішньому вимірі) української держави, створеної Богданом Хмельницьким.
5. Які факти свідчать про зміцнення особистої влади Богдана Хмельницького? Чи можемо ми вважати Україну часів його правління монархією?
6. Українсько-російська угода 1654 р. – це персональна унія між Московією та Україною, форма васальної залежності, тимчасовий військовий союз між Московією та Україною, чи результат віковичного прагнення українців до злиття з росіянами в єдиний народ у єдиній державі. Обґрунтуйте те трактування, до якого Ви схилиєтесь, або запропонуйте обґрунтований власний варіант оцінки цієї угоди.

Тема 5. Україна в другій половині XVII ст. Гетьманщина

1. І.Крип'якевич вважав Гадяцький договір 1658 р. „хвилевою комбінацією, що не могла розраховувати на довговічність”. Чи згодні Ви з цією оцінкою?
2. Гетьман Іван Мазепа: царський слуга чи самостійний далекоглядний політик?
3. Історична неминучість знищення Січі Катериною II.
4. Гайдамаччина в контексті польсько-російських стосунків: шанс на перемогу чи вибух відчаю.

Тема 7. Розвиток українських земель в складі Російської та Австрійської імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.

1. Місія Капніста: спроба повернути Європу до українського питання.
2. Українці в декабристському та масонському русі: між російським патріотизмом і національною ідеєю?
3. М.Грушевський назвав Головну Руську Раду першим українським урядом. Обґрунтуйте або заперечте його думку.
4. „Енеїда” і українське національне відродження.
5. Яке значення „Кобзаря” Т.Шевченка для української нації?
6. Греко-католицьке духовенство у суспільному житті західноукраїнських земель XIX ст.
7. Народники на Наддніпрянщині: свої серед чужих, чи чужі серед своїх?
8. Феномен західноукраїнського москвофільства.
9. Порівняйте зовнішньополітичну орієнтацію українських політичних сил Галичини та Наддніпрянщини в період Першої світової війни.

Тема 11. Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.).

1. Існує думка, що однією із причин поразки Центральної Ради та Директорії була соціал-демократична орієнтація більшості політиків. Чи згодні ви?
2. II Універсал: крок назад: мотиви сторін.
3. Директорія: більшовизм по-українськи.
4. Акт злуки 22 січня 1919 р.: фантом єдиної Української держави.
5. Павло Скоропадський – український гетьман з примусу чи за переконанням?
6. Нестор Махно – авантюрист чи трагічна постать в українській історії?
7. Голод 1932-1933 рр. – це геноцид проти українського народу. Ви згодні?

Тема 13. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

1. Радянсько-німецька війна: Велика Вітчизняна чи Друга світова?
2. УПА – воююча сторона в Другій світовій: за і проти.
3. Волинська трагедія 1943 р. Чи можливо було її уникнути?
4. В.Сосюра та його вірш „Любіть Україну” як дзеркало українського питання в СРСР.

Тема 14. Україна в другій половині 40-х рр.. ХХ– 20-х рр.. ХХІ ст.

1. Хрущовські „кукурудзяні експерименти” в Україні: уявні та реальні наслідки.
2. В.Чорновіл - останній романтик?
3. Вплив Московського путчу на проголошення Верховною Радою Акту про державну незалежність України.
4. Дайте оцінку опозиційним політичним силам в Україні 90-х рр. ХХ ст. Чи можна стверджувати, що колишні дисиденти відійшли від боротьби за права людини, опинившись у парламенті.
5. Україна і Євросоюз: переваги і втрати.
6. Україна і СЕП: переваги і втрати.

Теми рефератів

Тема 1. Київська Русь та її місце в історії України

1. Князь Святослав: людина, полководець, державний діяч.
2. Зовнішня політика Київської Русі.
3. Історичний портрет Володимира Великого.
4. Історичний портрет Ярослава Мудрого.
5. Державницька діяльність Володимира Мономаха.
6. Татаро-монгольська навала на Київську Русь. Встановлення влади Золотої Орди над руськими землями.
7. Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович.
8. Піднесення й розквіт Галицько-Волинської держави. Данило Галицький.

Тема 3. Українські землі у складі Литви та Польщі (кінець ХІV – перша половина ХVІІ ст.)

1. Військове мистецтво запорожців.
2. Діяльність православних братств в Україні у ХVІ - першій половині ХVІІ ст.
3. Хотинська війна 1621 р.
4. Історичний портрет Петра Могили.
5. Історичний портрет Петра Конашевича-Сагайдачного.
6. Князь Костянтин Острозький: людина, політик та меценат культури.
7. Брестська унія 1596 р. та її значення.

Тема 5. Україна в другій половині ХVІІ ст. Гетьманщина

1. Історичний портрет Богдана Хмельницького.
2. Гетьман Кирило Розумовський.
3. Повстання правобережного козацтва під проводом Семена Палія 1702-1704 рр.
4. І.Мазепа – меценат і державний діяч.
5. Скасування Запорізької Січі.
6. Гетьман в еміграції Пилип Орлик.
7. Боротьба за владу в Гетьманщині після смерті Богдана Хмельницького.
8. Об'єднавча політика Петра Дорошенка та її наслідки.
9. Коліївщина 1768 р. та її наслідки.
10. Олекса Довбуш.

Тема 8. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX – на початку XX ст.

1. Маркіян Шашкевич – ідейний лідер українського національного відродження в Галичині.
2. Опришківське повстання на Буковині під проводом Лук'яна Кобилиці.
3. Народницькі організації на Наддніпрянщині.
4. Заснування Чернівецького університету.
5. Українські політичні партії Галичини кінця XIX - початку XX ст..
6. Українські політичні партії Наддніпрянщини початку XX ст.
7. Перша російська революція та її значення для українського визвольного руху.
8. Українські землі в Першій світовій війні.
9. Українські січові стрільці в Першій світовій війні.
10. Українське питання на Паризькій мирній конференції.

Тема 11. Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.).

1. Створення Центральної Ради. Її діяльність у березні-листопаді 1917 р.
2. Проголошення УНР.
3. Перша війна з більшовицькою Росією.
4. Проголошення незалежності УНР.
5. Українська держава Павла Скоропадського.
6. Внутрішня та зовнішня політика Директорії.
7. Битва під Крутами.
8. Історичний портрет С.Петлюри.
9. Встановлення Радянської влади в Україні в кінці 1919 – на початку 1920 рр.: методи, соціальна опора, спротив.
10. Історичний портрет М. Скрипника: трагічна фігура української історії.

Тема 13. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

1. Українське питання напередодні Другої світової війни.
2. Окупаційний режим на українських землях.
3. Партизанські та підпільні рухи на окупованих українських землях.

Тема 14. Україна в другій половині 40-х рр. – 20-х рр.. XXI ст.

1. Історичний портрет П.Шелеста.
2. Історичний портрет В.Щербицького.
3. Історичний портрет Л.Кравчука.
4. Помаранчева революція. Президентство В. Ющенко.
5. Україна напередодні незалежності: економіка, політичні сили, національна еліта.
6. Становлення української політичної нації: історична закономірність і перепони.
7. Мовна проблема в українській державі: культурний та політичний аспект.
8. Революція Гідності. Президентство П. Порошенка
9. Війна Росії проти України 2014-2018 рр.

3.6. Самостійна робота

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Київська Русь та її місце в історії України	3
2.	Галицько-Волинська держава	4
3.	Українські землі у складі Литви та Польщі (кінець XIV – перша половина XVII ст.	4
4.	Визвольна війна українського народу середини XVII ст. і відродження державності	4

5.	Україна в другій половині XVII ст. Гетьманщина	4
6.	Становище Гетьманщини у XVIII ст. Ліквідація Запорозької Січі.	4
7.	Розвиток українських земель в складі Російської та Австрійської імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.	4
8.	Наддніпрянська Україна в другій половині XIX – на початку XX ст.	3
9.	Західноукраїнські землі в XIX – на початку XX ст.	4
10.	Україна на передодні і в роки Першої світової війни	3
11.	Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.)	3
12.	Україна у міжвоєнний період (1921-1939 р.)	4
13.	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	4
14.	Україна в другій половині 40-х – першій половині 60-х рр. XX ст.	4
15.	Україні в середині 60-х – на початку 90-х років XX ст.	4
16.	Україна в умовах відродження державності (серпень 1991-2018 рр.)	4
Всього		60

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю.

4. Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- дослідна робота та метод проекту;
- презентації, відеоматеріали;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання студентами відповідних навчальних завдань, під час роботи над якими вони демонструють власне логічно побудоване історичне мислення; розгорнуті і стислі, але конкретні усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи у дискусіях тощо.

Оцінка „відмінно” („5”, „А”) виставляється студентами, які набрали загальну суму балів 90-100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи інших положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- виявляли поглиблене розуміння процесів розвитку історії та культури України від найдавніших часів до наших днів;
- вільно оперують фактологічною джерельною базою, хронологією, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні курсу;
- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури виступали на практичних заняттях;

Оцінка „добре” („4”, В) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 80-89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку історії та культури України;
- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку історії та культури України;

• продемонструвавши знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних датах, загалом володіють відповідною науковою термінологією;

Оцінка „добре” („4”, „C”) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 70-79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

• виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

• в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку історії та культури України;

• продемонструвавши знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних датах, загалом володіють відповідною науковою термінологією;

Оцінка „задовільно” („3”, „D”) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 60-69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

• не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;

• показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на семінарських заняттях;

• обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;

• пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка „задовільно” („3”, „E”) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

• показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та семінарських заняттях;

• обмежилися мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;

• пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка „незадовільно” („2”, „FX”) з можливістю повторного складання виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 35-49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

• не відвідували частину лекційних і семінарських занять, і бажання до самостійної роботи,

• не опрацювали рекомендованої літератури.

Оцінка „незадовільна” („2”, „F”) з обов’язковим повторним курсом виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 1-34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

• не відвідували лекційні і семінарські заняття,

• пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,

• не опрацювали рекомендованої літератури,

• не бажали відповідати на поставленні питання під час проведення семінарських занять, фактично не засвоїли програму курсу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре

Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи по темах практичних занять під час проведення модулів;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе тощо.

Перелік питань для перевірки самостійної роботи

1. Проаналізуйте причини виникнення державності у східних слов'ян.
2. Чому саме землі полян стали основою, а Київ – столицею держави Рюриковичів?
3. Розкрийте основні тенденції політичного життя русичів у часи правління перших Рюриковичів (від Олега до Святослава).
4. Визначте причини й наслідки хрещення Київської Русі.
5. Порівняйте внутрішню та зовнішню політику князів Олега та Святослава і Володимира та Ярослава. Чим зумовлені виявлені вами якісні відмінності?
6. Чим обумовлено виникнення Галицько-Волинського князівства?
7. Визначте причини Люблінської унії (1569 р.) між Королівством Польським і Великим князівством Литовським та її наслідки для українських земель.
8. Чому саме в XVI ст., незважаючи на постійну татарську загрозу, відбувається його повільне, але невпинне освоєння українцями?
9. Виявіть спільне та відмінне між феодальною вотчиною XIV-XV ст. та фільварковим господарством феодалів XVI - першої половини XVII ст.
10. Які наслідки поширення фільварків для українського селянства?
11. Охарактеризуйте становище козацтва в Литві та Речі Посполитій у XVI – першій половині XVII ст.
12. Охарактеризуйте причини козацько-селянських повстань кінця XVI - першої половини XVII ст. та цілі їх учасників.
13. Проаналізуйте реформаційний рух в українських землях у XVI ст., встановіть причини його виникнення і наслідки розгортання. Чому він тут не набув значного поширення і підтримки низів?
14. Порівняйте становище православної, уніатської та католицької церков в Україні у першій половині XVII ст. Чи забезпечила унія права та привілеї української церкви, рівноправність уніатів і католиків у Речі Посполитій?
15. Яку роль в господарському та культурному житті українських міст відіграло Магдебурзьке право?
16. Визначте основні причини і наслідки постійних турецько-татарських набігів на українські землі.
17. Що дозволяє повстання українців середини XVII ст. проти польської влади й еліти (пануючих станів) трактувати як визвольну й антифеодальну війну? Чи можна розцінювати його як революцію? Обґрунтуйте свою відповідь.
18. Які причини існування в історії України періоду, який образно називають „Руїною”?

19. Які факти свідчать про обмеження автономії Козацької держави (Гетьманщини) російськими царями протягом другої половини XVII ст.?
20. Охарактеризуйте місце та роль усіх станів українського суспільства в Козацькій державі (Гетьманщині).
21. Порівняйте цілі та політичну діяльність Б.Хмельницького, І.Виговського та П.Дорошенка.
22. Які наслідки мав період „Руїни” для української нації, державності та культури?
23. Порівняйте соціально-економічний розвиток Лівобережжя та Правобережжя в кінці XVII – XVIII ст., вкажіть причини суттєвих відмінностей.
24. Зробіть порівняння „Березневих статей” Богдана Хмельницького, Гадяцького трактату й Коломацьких статей Івана Мазепи.
25. Проаналізуйте і порівняйте місце Запорозької Січі в політичній та економічній системі Речі Посполитої і Російської імперії.
26. Проаналізуйте політичні цілі гетьмана Кирила Розумовського. Чи погоджуєтеся з думкою, що скасування Гетьманщини було історично обумовлено? Аргументуйте.
27. Проаналізуйте основні тенденції соціально-економічного розвитку України в першій половині XIX ст.
28. Обґрунтуйте або заперечте твердження, що політика австрійського та російського урядів щодо українських земель носила колоніальний характер.
29. Розкрийте причини виникнення політичної опозиції російському самодержавству в середовищі дворян східноукраїнських земель.
30. Визначте характерні риси українського національного відродження в кінці XVIII – 30-х рр. XIX ст. Вкажіть на відмінності в його протіканні на західноукраїнських та наддніпрянських землях.
31. Охарактеризуйте програмні вимоги та діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Яке його місце в національно-визвольній боротьбі українського народу?
32. Як позначилися реформи Олександра II на соціально-економічному житті Наддніпрянщини. Чи вплинули вони на суспільний рух? Обґрунтуйте.
33. Розкрийте причини масової еміграції українців у кінці XIX – на поч. XX ст. Визначте відмінності цього процесу на Наддніпрянській Україні та західноукраїнських землях.
34. Яка роль „Громад” 60-70-х рр. XIX ст. в українському національному русі?
35. Які фактори спричинили політизацію українського національного руху на поч. XX ст.?
36. Охарактеризуйте вплив російської революції 1905-1907 рр. на український національний рух.
37. Розкрийте політичні наміри держав-учасниць Першої світової війни щодо українських земель. Чому війна актуалізувала „українське питання”?
38. Дайте характеристику політичного становища України в березні-жовтні 1917 р. Покажіть політичні сили, які боролися в цей час за владу.
39. Покажіть еволюцію взаємовідносин Центральної Ради з російським керівництвом у березні – грудні 1917 р.
40. Покажіть позитивні й негативні наслідки політики індустріалізації в Україні.
41. Що собою являла політика українізації? Це був вимушений чи закономірний курс Сталіна?
42. Об’єктивні і суб’єктивні передумови колективізації в Україні.
43. Порівняйте політичне і правове становище українських земель в складі СРСР, Польщі, Румунії, Чехословаччини.
44. Проаналізуйте політичні репресії в Україні. Чи мали вони особливості? Чому в Україні вони розпочалися ще у 20-х рр.?

45. Покажіть місце і роль українських земель у планах гітлерівського керівництва напередодні й під час Другої світової війни. Чому ці плани мінялися відповідно до міжнародного становища Німеччини?
46. Визначте позитивні й негативні наслідки радянізації західноукраїнських земель.
47. Визначте масштаби втрат України в Другій світовій війні.
48. Покажіть позитивні й негативні наслідки післявоєнної відбудови України.
49. Покажіть закономірність продовження опору УПА у др. пол 40 - на початку 50-х рр.
50. Чому десталінізація так і не привела до глибоких демократичних перетворень?
51. Порівняйте правозахисний рух Росії й України. В чому причини суттєвих відмінностей?
52. В чому суть українського національного відродження др. пол. 80-х – поч. 90-х рр.?
53. Виявіть кризові явища в економіці України 60-70 рр. ХХ ст.
54. З'ясуйте суть явища „застою” в економіці та політиці УРСР.
55. З'ясуйте внутрішні й зовнішні чинники, які зумовили появу незалежної України.
56. Чим були зумовлені економічні труднощі України у 90-х рр.
57. Проаналізуйте місце України на міжнародній арені. Чому виникла проблема вибору між Сходом і Заходом?

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферати), відповідь студента під час семінарських занять та ін..

Формою підсумкового контролю є екзамен

Перелік контрольних питань для підсумкового контролю

1. Поясніть, що таке історичні джерела, визначивши їх основні типи, та визначте основні методи наукових досліджень.
2. Охарактеризуйте найдавніші часи на території України. Початки людської цивілізації.
3. Обґрунтуйте проблему походження східних слов'ян, їх господарство та побут.
4. З'ясуйте передумови та процес формування давньоукраїнської держави Київська Русь. Проаналізуйте норманську та антинорманську теорії походження Русі.
5. Дайте характеристику соціально-економічного розвитку Київської Русі.
6. Дайте оцінку діяльності Володимира Великого.
7. Проаналізуйте внутрішню та зовнішню політику Ярослава Мудрого.
8. Які факти свідчать про розвиток феодальних відносин в XI-XII ст. та початок розчленування Київської Русі.
9. Як Ви оцінюєте боротьбу руських князівств проти монголо-татарської навали?
10. Як Ви оцінюєте утворення та діяльність Галицько-Волинського князівства?
11. Охарактеризуйте стан культури Київської Русі, визначивши вплив культури якої держави вона найбільше відчувала. Аргументуйте.
12. Як Ви оцінюєте розвиток Галицько-Волинського князівства за Данила Галицького.
13. Висвітліть становище українських земель у складі Литви та Польщі (XIV - середина XVI ст.).
14. Охарактеризуйте стан культури в Україні в XIV - першій половині XVI ст.
15. Розкрийте суть Люблінської унії 1569 р. та її наслідки для українських земель.
16. Берестейська церковна унія та її історико-культурні наслідки.
17. Висвітліть стан української культури в період національного піднесення (друга половина XVI – перша половина XVII ст.).
18. Розкрийте причини виникнення та джерела формування козацтва, визначте, коли козацтво сформувалось як стан.
19. Проаналізуйте причини та хід селянсько-козацьких повстань в кінці XVI ст. – 30-х роках XVII ст.
20. Розкрийте суть боротьби запорізьких козаків проти турків і татар в середині XVI – першій чверті XVII ст. Дайте оцінку діяльності П.Сагайдачного.
21. Чому Запорізьку Січ називали українською козацькою республікою. Оцініть значення козацтва в історії українського народу.
22. Проаналізуйте причини, характер, рушійні сили Визвольної війни українського народу середини XVII ст. та дайте оцінку найважливіших подій її початкового етапу (1648 р.).
23. Дайте оцінку формуванню української державності в ході Визвольної війни українського народу середини XVII ст.
24. З якою метою була скликана Переяславська Рада та укладені "Березневі статті". Проаналізуйте зміст цього документу.
25. Дайте оцінку дипломатичній, політичній та державотворчій діяльності Б.Хмельницького.
26. Охарактеризуйте політичне становище в Україні у другій половині XVII ст. Які наслідки мав період „Руїни” для української нації, державності та культури?

27. Висвітліть політику І. Мазепи. Доведіть, що Іван Мазепа був національним героєм, а не зрадником українського народу.
28. Дайте оцінку діяльності першого гетьмана в еміграції - Пилипа Орлика та його Конституції.
29. Охарактеризуйте соціально-економічне становище України у другій пол. XVIII ст.
30. Проаналізуйте діяльність останнього гетьмана України - Кирила Розумовського.
31. Визначте основні напрямки діяльності Катерини II, спрямовані на ліквідацію автономії України.
32. Охарактеризуйте процес ліквідації Запорізької Січі та визначте подальшу долю українського козацтва.
33. Охарактеризуйте гайдамацький та опришківський рухи в Україні, визначивши спільні й відмінні риси.
34. Що зумовило входження Північного Причорномор'я до складу Росії і як Ви оцінюєте значення цієї події для українського народу?
35. Розкрийте участь українського народу у Вітчизняній війні 1812 р.
36. Розкрийте особливості розвитку української культури у добу бароко (II пол. XVII – XVIII ст.)
37. Розкрийте особливості економічного розвитку України у першій половині XIX ст.
38. Дайте характеристику декабристського руху в Україні (перша половина XIX ст.)
39. Проаналізуйте літературну та громадсько-політичну діяльність Т.Шевченка.
40. Охарактеризуйте діяльність та основні програмові документи Кирило-Мефодіївського товариства.
41. Дайте характеристику адміністративно-політичного устрою західноукраїнських земель в кінці XVIII - першій половині XIX ст.
42. У чому проявлялось національне відродження в Галичині і Буковині на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст.
43. Проаналізуйте події революції 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях.
44. Охарактеризуйте стан культури в Україні у першій половині XIX ст.
45. Проаналізуйте реформи адміністративно-державного управління 60-70-х років XIX ст. та їх значення для України.
46. Визначте особливості та хід промислового перевороту в Україні в другій половині XIX ст.
47. Визначте досягнення освіти та науки в Україні в другій половині XIX ст.
48. Дайте оцінку українському національно-визвольному рухові на Наддніпрянській Україні у другій половині XIX ст.
49. Визначте пріоритетні напрямки українського національного та суспільно-політичного руху на західноукраїнських землях у другій половині XIX ст.
50. Охарактеризуйте реформу скасування кріпацтва на Наддніпрянській Україні в другій половині XIX ст.
51. Визначте заходи царського уряду, спрямовані на придушення національного руху в Україні у другій половині XIX ст.
52. Висвітліть особливості розвитку освіти й наукових знань в Україні у другій половині XIX ст.
53. Дайте оцінку революційним подіям 1905-1907 рр. в Україні та визначте вплив на розвиток національно-культурного життя в Україні.
54. Оцініть діяльність та платформи українських політичних партій на початку XX

ст.

55. Які наслідки для України мала аграрна політика Д.Столипіна. Що таке «Столипінська реакція»?

56. Визначте місце України у планах іноземних загарбників в роки Першої світової війни.

57. Визначте передумови та охарактеризуйте процес утворення Центральної Ради.

58. Проаналізуйте суть чотирьох Універсалів Центральної Ради.

59. Як Ви оцінюєте політичну та державотворчу діяльність М.Грушевського?

60. Охарактеризуйте внутрішню та зовнішню політику гетьмана Павла Скоропадського.

61. Визначте суть політики Директорії.

62. Проаналізуйте роль Українських Січових Стрільців у національно-визвольному русі України.

63. Визначте пріоритетні напрямки національно-визвольного руху на західноукраїнських землях 1918-1920 рр.

64. Чому бій під Крутами 29 січня 1918 р. був одночасно символом героїзму та відданості українського юнацтва і символом національної трагедії?

65. З'ясуйте становище України в період нової економічної політики (1921-1927 рр.). Якими були наслідки входження України в СРСР?

66. Визначте особливості та хід індустріалізації в Україні.

67. Визначте особливості колективізації сільського господарства в Україні та її наслідки для українського народу.

68. Дайте характеристику процесам українізації 20-30-х років ХХ ст. в Україні.

69. “Розстріляне відродження” 20-30-х років ХХ ст. та його трагічні наслідки для української культури.

70. Охарактеризуйте становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період (20-30-ті рр. ХХ ст.).

71. Визначте особливості розвитку української культури на західноукраїнських землях у 20-30-ті роки ХХ ст.

72. Визначте місце Західної України у геополітичних планах фашистської Німеччини та Радянського Союзу.

73. Проаналізуйте становище України напередодні та під час німецько-радянської війни 1941-1945 рр.

74. Висвітліть боротьбу радянських партизанів та ОУН-УПА проти німецьких окупантів в роки німецько-радянської війни (1941-1944 рр.).

75. Висвітліть особливості культурного життя в радянській Україні в роки німецько-радянської війни (1941-1944 рр.).

76. Висвітліть процес звільнення українських земель від фашизму та втрати України у війні.

77. Розкрийте суть та наслідки післявоєнної відбудови в Україні (1944-1955 рр.).

78. Проаналізуйте суспільно-політичне та культурне життя в Україні в другій половині 40-х - першій половині 50-х років ХХ ст.

79. Висвітліть основні засади політики десталінізації суспільно-політичного життя в Україні.

80. Охарактеризуйте дисидентський рух в Україні в 60-70-ті роки ХХ ст., визначивши основні його напрями.

81. Висвітліть процес політизації суспільного життя в Україні у другій половині 80-х – на початку 90-х років ХХ ст.

82. Охарактеризуйте українську культуру в другій половині 60-х – першій половині 80-х років ХХ ст. У чому проявлялись застійні явища у розвитку науки, літератури і мистецтва?

83. Визначте шлях України до свободи та незалежності (середина 1980-х - початок 1990-х років).

84. Розкрийте суть проголошення та розбудови Української незалежної держави.

85. Визначте сучасні проблеми соціально-економічного та політичного розвитку України та можливі шляхи їх розв'язання.

86. Деідеологізація та деполітизація культурних процесів в Україні у період Незалежної України. Закон про мову. Відродження “Просвіт”.

87. Визначте особливості реформування освіти у період Незалежної України. Україна та Болонський процес.

88. Доведіть важливість охорони та збереження культурної спадщини українського народу. Охарактеризуйте пам'ятки української культури, якими держава представлена у Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.

89. Визначте проблеми та перспективи розвитку української культури на сучасному етапі .

90. Висвітліть пріоритетні напрямки діяльності української діаспори. Визначте внесок українців у розвиток світової культури.

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ
Для екзамену**

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5(10*)	5	5	5	5	(10*)		

T1, T2 – теми змістових модулів.

*10 балів - Модуль контроль

8. Рекомендована література

Базова (основна)

До ЗМ № 1

1. Аркас М. Історія України-Руси. – К.: Вища шк., 1990. – 456 с.
2. Багалій Д. Історія Слобідської України. – К.: Харків: Дельта, 1991. – 1993. – 256 с.
3. Бойко О.Д. Історія України. – К.: Вид. центр “Академія”, 2002. – 565 с.
4. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
5. Брайчевський М. Конспект історії України. – К.: Знання, 1993. – 208 с.
6. Верстюк В.Ф., Гарань О.В., Гурій О.І. та ін. Історія України. – К.: Альтернативи, 1997. – 424 с.
7. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К.: Наук. думка, 1995. – 687 с.
8. Видатні постаті в історії України ІХ-ХІХ ст. Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. вид. / Кер. авт. кол. В.І.Гусев. – К.: Вища шк., 2002. – 359 с.
9. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Репринтне відтворення видання 1913 року. – К.: “Золоті ворота” – ДТК УРСР – “Радуга”, 1990. – 524 с.
10. Грушевський М. Історія України-Руси: У 11 т., 12 кн. / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського та ін. – К.: Наук. думка, 1991 – 2000. – (Пам’ятки історичної думки України).
11. Довідник з Історії України (А – Я) / За заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
12. Дорошенко Д. Нарис історії України. – К.: Світ, 1991. – 576 с.
13. Єфименко О. Історія України та її народу. – К.: Освіта, 1992. – 424.
14. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів: Вид-во НТШ у Львові, 1991. – 230 с.
15. Історія України / Кер. Авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів: Світ, 1996. – 488 с.
16. Історія України в особах. ХІХ – ХХ ст. / Кер. авт. кол. І. Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
17. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
18. Історія України: нове бачення: У 2 т. – К.: Україна, 1995. – Т.1. – 450 с.; 1996. – Т.2. – 494 с.

19. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
20. Костомаров М. Історія України в життєписах найвизначніших її діячів. – Львів, 1918. (репринтне видання).
21. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. – К.: Україна, 1993. – 380 с.
22. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1990. – 520 с. (Пам'ятки історичної думки України).
23. Кухта Б. З історії української політичної думки: [Текст лекцій.: Навчальний посібник]. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
24. Лановик Б., Лазарович А. Історія України. – К.: Знання-Прес, 2006. – 598 с.
25. Литвин В. Історія України. – К.: Наук. думка, 2006. – 728 с.
26. Литвин В.М, Мордвінцев В.М, Слюсаренко А.Г. Історія України. – К.: Знання-Прес, 2002. – 669 с.
27. Магочій Павло Роберт. Історія України / Переклад з англ. – К.: Критика, 2007. – 639 с.
28. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів: Світ, 1995. – 248 с.
29. Мицик Ю.А, Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. – 576 с.
30. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. – Харків: ВД “ШКОЛА”, 2007. – 592 с.
31. Полонська-Василенко Н. Історія України: Репринтне відтворення видання. У 2 т. – К., 1992. – Т.1. – 588 с.; Т.2. – 606 с.
32. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: “АртЕк”, 1998. – 728 с.
33. Світлична В.В. Історія України. – К.: Каравела, 2006.
34. Субтельний О. Україна: Історія. – К.: Либідь, 1991. – 510 с.
35. Черкашина Н. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – К., 2005.
36. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури. Навч. посібник. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
37. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К.: Генеза, 2005.
38. Филипчук О.М. *Studia Byzantino-Rossica*. Експансія, війна та соціальні зміни. – Чернівці: Книги –ХХІ, 2013.

До ЗМ № 2

1. Аркас М. Історія України-Руси. – К.: Вища шк., 1990. – 456 с.
2. Багалій Д. Історія Слобідської України. – К.: Харків: Дельта, 1991. – 1993. – 256 с.
3. Беркгоф К. Жнива розпачу: Життя і смерть в Україні під нацистською владою. – Критика, 2011.
4. Бойко О.Д. Історія України. – К.: Вид. центр “Академія”, 2002. – 565 с.
5. Бойко О.Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.). – К.: Кондор, 2004. – 357 с.
6. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
7. Брайчевський М. Конспект історії України. – К.: Знання, 1993. – 208 с.
8. Верстюк В.Ф., Гарань О.В., Гурій О.І. та ін. Історія України. –К.: Альтернативи, 1997. – 424 с.
9. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К.: Наук. думка, 1995. – 687 с.

10. Видатні постаті в історії України IX-XIX ст. Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. вид. / Кер. авт. кол. В.І.Гусев. – К.: Вища шк., 2002. – 359 с.
11. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX століття. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
12. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Стара історія на новий лад. – К.: Критика, 2011.
13. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
14. Дашкевич Я. Україна і Схід. – Львів: Інститут археографії та джерелознавства, 2016.
15. Довідник з Історії України (А – Я) / За заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
16. Дорошенко Д. Нарис історії України. – К.: Світ, 1991. – 576 с.
17. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]. НАН України. Інститут історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 2. – 608 с.
18. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.] ; НАН України. Інститут історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 1. – 696 с.
19. Єсельчик С. Історія України: Народження модерної нації. – К.: Лаурис, 2012.
20. Єфименко О. Історія України та її народу. – К.: Освіта, 1992. – 424.
21. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів: Вид-во НТШ у Львові, 1991. – 230 с.
22. Зінченко О. Година папуги. Українські сторінки Катині. – К.: Дух і літера, 2011.
23. Історія України / Кер. Авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів: Світ, 1996. – 488 с.
24. Історія України в особах. XIX – XX ст. / Кер. авт. кол. І. Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
25. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с. – (Вища освіта XXI століття).
26. Історія України: нове бачення: У 2 т. – К.: Україна, 1995. – Т.1. – 450 с.; 1996. – Т.2. – 494 с.
27. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
28. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. – К.: Україна, 1993. – 380 с.
29. Куромія Х. Зрозуміти Донбас. – К.: Дух і літера, 2015.
30. Мартин Т. Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм у Радянському союзі (1923-1939 роки). – К.: Критика, 2013.
31. Мотика Г. Від Волинської різанини до операції «Вісла». Польсько-український конфлікт 1943-1947 рр. – К.: Дух і літера, 2013.
32. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. – К., 1993.
33. Новітня історія України (1900-2000) / А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.М. Литвин. – К.: Вища шк., 2000. – 719 с.
34. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016.
35. Плохій С. Великий переділ: Незвичайна історія Михайла Грушевського. – К.: Критика, 2011.

36. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій – К.: Лаурус, 2013.
37. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. – К.: Критика, 2015.
38. Політична історія України. ХХ століття: У 6 т. / За ред. І.Ф. Кураса. - К.: Генеза, 2002 - 2003.- Т. 6. – 696 с.
39. Снайдер Т. Криваві землі. – К.: Грані-Т, 2011.
40. Снайдер Т. Перетворення націй. – К.: Дух і літера, 2016.
41. Снайдер Т. Червоний князь. – К.: Грані-Т, 2011.
42. Снайдер Т. Чорна земля. Голокост як історія і застереження. – К.: Медуза, 2017.
43. Толочко А. Киевская Русь и Малороссия в XIX веке. – К.: Лаурус, 2012.
44. Толочко А. Очерки начальной истории Руси. – К.: Лаурус, 2015.
45. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії / П.П.Панченко, М.Р. Плющ, Л.А.Шевченко та ін. – К.: Либідь, 1997. – 352 с.

Допоміжна

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. - К., 1991.
2. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької січі. – К., 1993. – С. 38-68.
3. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. – К., 1991. – С. 6-18, 69-114, 127-140.
4. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р.: міфи й реальність. – К., 1991.
5. Баран В. Україна після Сталіна. – Львів, 1992. – С. 67-112.
6. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в період системної кризи / Україна крізь віки: У 15 т. Т. 13. – К., 1999.
7. Бойко О. Проблема визначення кордонів України в період Центральної Ради // УІЖ. – 2008. - № 1. – С. 31-45.
8. Боплан Г. Опис України. – Львів, 1990. – С. 56-73.
9. Борщак І., Мартель Р. Гетьман І.Мазепа. – К., 1991.
10. Брайчевський М. Приєднання чи возз'єднання // Україна. – 1991. - №№ 16-17.
11. Брайчевський М. Українсько-шведський союз 1708 р. // Україна. – 1992. - № 2.
12. Брицький П.П. Україна в Другій світовій війні (1939-1945 рр.). – Чернівці, 1995.
13. Буковина: історичний нарис. – Чернівці, 1998.
14. Василенко Т. Хотинська війна. – К., 1960.
15. Великий українець: Матеріали з життя та діяльності М.Грушевського. – К., 1992.
16. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К., 1997.
17. Веденєєв Д., Лисенко О. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права // УІЖ. – 2007. - № 3. – С. 46-65.
18. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч. – К., 1990.
19. Гай-Нижник П.П. Народне міністерство фінансів УНР: проблеми становлення // УІЖ. – 2008. - № 1. – С.59-74
20. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994. – с. 3-164, 179-192.
21. Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К., 1993.
22. Грабовецький В. Олекса Довбуш. – К., 1994.
23. Гунчак Т. Україна . Перша половина ХХ століття. – К, 1993. – С. 30-203.
24. Гуржій О. Іван Богун: деякі міфи й реальність // УІЖ. – 1998. - № 1. – С. 99-111.
25. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна / Україна крізь віки. – К., 1999. – Т. 8. – С. 156-175, 207-213, 347-255.
26. Гуслистий К. Коліївщина. – К., 1947.
27. Даниленко В. Сталінізм в Україні: 20-30-ті рр.. – К., 1991.

28. Даниленко В.М. Ліквідація польської держави та встановлення радянського режиму в Західній Україні // УІЖ. – 2006. - № 3. – С. 111-124.
29. Даниляк П.Г. Барська конфедерація: хід подій та наслідки // УІЖ. – 2007. - № 5. – С. 134-144.
30. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація // Вітчизна. – №№ 5, 7, 8.
31. Документи Богдана Хмельницького. – К., 1961.
32. Зайцев Ю. Дисиденти: опозиційний рух 60-80- рр.. // Сторінки історії України: ХХ ст.. – К., 1992.
33. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури. – К., 1966.
34. Історичні постаті України. – Одеса, 1993. – С. 196-302.
35. Історія січових стрільців: Воєнно-історичний нарис. – К., 1992.
36. Історія України в особах: ІХ – ХVІІІ ст.. – К., 1993. – С. 327-353.
37. Касьянов Г.В. Незгодні: українська інтелігенція у русі опору 1960-80-х рр. – К., 1995.
38. Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті рр.). – К., 1991.
39. Кащенко А. Оповідання про славне військо запорозьке низове. – Дніпропетровськ, 1990.
40. Ковалюк В.Р. Західна Україна на початку Другої світової війни // Сторінки історії України: ХХ ст.. – К., 1992. – С. 105-120.
41. Коваль В.С. Радянсько-німецький пакт 1939 . // Минуле України: відновлені сторінки. – К., 1991. – С. 221-264.
42. Коваль В.С. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах / Україна крізь віки: У 15 т. Т. 12. – К., 1999.
43. Конквест Р. Жнива скорботи. – К., 1993.
44. Косовський В. Семен Палій – фастівський полковник // Соціалістична культура. – 1990. - № 11.
45. Костомаров М. Історія України в життєписах найвизначніших її діячів. – Львів, 1918. (репринтне видання).
46. Котляр М. Володимир Великий. Ярослав Мудрий. – К., 1996.
47. Котляр М. Галицько-Волинська Русь / Україна крізь віки: В 15 т. – К., 1998. – Т. 5.
48. Котляр М. Примарна корона Данила Галицького // Жовтень. – 1987. - № 7.
49. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
50. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. – К., 1993.
51. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. – Львів, 1992. – С. 20-41.
52. Кульчицький С.В. 1933: трагедія голоду. – К., 1989.
53. Леп'явко С. Козацькі війни кінця ХVІ ст.. в Україні. – Чернігів, 1996.
54. Лисенко О.Є. Підсумки Другої світової війни та Україна // УІЖ. – 2005. - № 6. – С.128-138.
55. Литвин В. Політична арена України: Дійові особи та виконавці. – К., 1994.
56. Литвин М.Р., Науменко К.Є. Історія ЗУНР. – Львів, 1995.
57. Мейс Джеймс. Штучний голод 1933 р. в радянській Україні: що сталося і чому? // УІЖ. – 2007. - № 1. – С.185-199.
58. Мельник Л.Г. Боротьба за українську державність: ХVІІ ст. – К., 1995. – С. 6-100.
59. Михайлик М.В. Нацистська пропаганда в окупованому Києві // УІЖ. – 2006. - № 1. – С. 131-144.
60. Моця О.П. Київська Русь і країни Європи: характерні риси східнослов'янської державності, рівні міжнародних відносин та напрями контактів // УІЖ. – 2007. - № 1. – С. 4-19.

61. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. – К., 1993. – С. 33-37.
62. Народне віче Буковини. 1918-1993. – Чернівці, 1994.
63. Нікольський В.М. Репресії за «лімітами» (1937-1938 рр.) // УІЖ. – 2006. - № 3. – С. 210-222.
64. Пашуто В. Очерки по истории Галицко-Волынской Руси. – М., 1950.
65. Рабенчук О.П. Соціальні настрої та поведінка населення України в період голоду 1946-1947 рр. // УІЖ. – 2006. - № 4. – С. 87-100.
66. Ричка В.М. Про склад і структуру великокнязівського двору середньовічного Києва // УІЖ. – 2007. - № 3. – С. 4-16.
67. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою / Україна крізь віки: У 15 т. – К., 1998. – Т.6.
68. Сас П. М. Політико-правові засади воєнної служби запорожців та грошова винагорода їм за участь у Хотинській війні 1621 р. // УІЖ. – 2005. - № 6. – С. 4-32.
69. Сергійчук В. Байда Вишневецький – ратник української землі // Дніпро. – 1989. - № 2. – С. 122-132.
70. Сергійчук В. Військово-територіальна організація народної армії в перший період визвольної війни // УІЖ. – 1987. - № 7.
71. Слюсаренко А., Томенко С. Історія української конституції. – К., 1993.
72. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії України. - К., 1990.
73. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. – К., 1993.
74. Смолій В.А. Максим Залізняк // УІЖ. – 1990. - № 3
75. Сокальський В.В. Образ Центральної Ради у свідомості селян на початковому етапі Української революції // УІЖ. – 2008. - № 1. – С. 46-58.
76. Солдатенко В.Ф. Українська революція: історичний нарис. – К., 1999.
77. Субтельний О. Мазепинці. – К., 1994.
78. Трубайчук А. Друга світова війна. – К., 1995.
79. Україна у ХХ ст. – К., 2000. – С. 140-162.
80. Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998.
81. Федорук Я. Зовнішньополітична діяльність Б.Хмельницького і формування його політичної програми: 1648 – вересень 1649. – Львів, 1993.
82. Харишин М.В. Українська церква між двома уніями: 1569-1596 // УІЖ. – 1996. - № 4.
83. Чухліб Т.В. Гадяцька угода та ідея її відновлення в українсько-польських відносинах другої половини XVII ст. // УІЖ. - 2008. – № 3. - С. 45-74.
84. Чухліб Т. Гетьманування Петра Дорошенка: причини «вірності» та «зради» королю, султану й царю (1665-1676 рр.) // УІЖ. – 2007. - № 1. – С. 39-60.
85. Шаповал Ю.І. Петро Шелест у контексті політичної історії України ХХ ст. // УІЖ. – 2008. - № 3. – С. 134-148.
86. Шевчук В. Козацька держава. – К., 1995. – С. 51-209.
87. Шелест Ю. Звідки росте “оселедець” // Старожитності. – 1993. - №№ 15-16.
88. Щербак В.О. Джерела формування українського козацтва // УІЖ. – 1994. - №№ 2-3.
89. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: В 3 т. – Львів, 1990. – Т. 1-2.
90. Яковенко Н. Здобутки і втрати Люблінської унії // Київська старовина. – 1993. - № 3.
91. Бабин Яр. Історія і пам'ять / За ред. В. Гриневича. – К.: Дух і літера, 2017.
92. Гнатюк О. Відвага і страх. – К.: Дух і літера, 2015.
93. Літвін Г. З народу руського. Шляхта Київщини, Волині та Брацлавщини (1569-1648). – К.: Дух і літера, 2016.

94. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. – К.: Кліо, 2014.
95. Поллак М. Отруєні пейзажі. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015.
96. Поллак М. Цісар Америки. Велика втеча з Галичини. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015.
97. Поллак М. Мрець у бункері. - Чернівці: Книги ХХІ, 2014.
98. Сендс Ф. Східно-Західна вулиця. Повернення до Львова. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2017.
99. Снайдер Т. Украинская история, российская політика, европейское будуще. – К.: Дух і літера, 2014.
100. Снайдер Т. Перетворення націй. – К.: Дух і літера, 2016.
101. Старченко Н. Честь, кров і риторика. Конфлікт у шляхетському середовищі Волині (друга половина ХVІ — ХVІІ століття). — К.: Laurus, 2014.
102. Яковенко Н. У пошуках Нового неба: Життя і тексти Йоаникія Галятовського. – К. : Laurus, 2016.

Методичне забезпечення

1. Історія України з найдавніших часів до наших днів. Практикум для студентів неспеціальних факультетів: Навч. посібник. – 4-те вид., доп. **Гриф МОНУ / Упор.: Герегова С.В., Гуйванюк М.Р., Скорейко Г.М.** – Чернівці: Наші книги, 2012. – 336 с.
2. Мойсей А.А., Герегова С.В., Скрицька Н.В. Історія України та української культури : навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти / А. А. Мойсей, С. В. Герегова, Н. В. Скрицька. – Чернівці, 2018. – 255 с.
3. Історія політичної думки України (від часів Київської Русі до 1991 року): програма курсу та метод. рекомендації / Укл. **Добржанський С.О.** – Чернівці: Чернівецький університет, 2010. – 80 с.
4. Методичні рекомендації з курсу історії України (для студентів неспеціальних факультетів). Вид.2-ге, доповн. / Укл. **Яценюк Г.М., Суровцев О.А.** – Чернівці, 2011. – 84 с.
5. Методичні рекомендації з курсу історії України (для студентів неспеціальних факультетів). Вид.2-ге, доповн. / Укл. **Яценюк Г.М., Балух О.В.** – Чернівці, 2012. – 108 с.
6. Методичні рекомендації для семінарських занять та самостійної роботи студентів з курсу “Історія української культури”, друге видання, доп. / Укл. **Герегова С.В., Суровцев О.А.** – Чернівці: Наші книги, 2013. – 80 с.
7. Методичні рекомендації з курсу історії України для студентів неспеціальних факультетів / Укл.: **Яценюк Г.М., Дробіна Л.М.** – Чернівці, 2014. – 128 с.

Інформаційні ресурси

1. Курс Історія України для неспеціальних факультетів розміщений в повному варіанті на офіційному сайті ЧНУ <http://e-learning.chnu.edu.ua/>
2. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2003.
http://ebk.net.ua/Book/history/boyko_iu/zmist.htm
3. Грушевський М. Історія України – Русі: В 6 т. – К., 1994.
<http://litopys.org.ua/hrushrus/iur.htm>
4. Новітня історія України (1900-2000): Підручник / А.Г.Слюсаренко. – К., 2002.
<http://www.lib.ua-ru.net/content/3244.html>
5. Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1993.
<http://www.studentbooks.com.ua/content/view/121/49/>
6. <http://www.history.org.ua>
7. <http://www.history.com.ua>

8. <http://litopys.org.ua>
9. <http://ukrhist.at.ua>
10. <http://incognita.day.kiev.ua>
11. <http://www.istpravda.com.ua>
12. <http://history.franko.lviv.ua/>
13. <http://history.kiev.ua/>
14. <http://historical-club.org.ua/>
15. <http://www.haidamaka.org.ua>
16. <http://www.cossackdom.com>
17. <http://www.nbu.gov.ua/>
18. <http://pidruchniki.ws/>
19. <http://diasporiana.org.ua/>
20. <http://chtyvo.org.ua/>

**Тести з дисципліни
Варіант 1**

1. Вкажіть роки князювання Олега, Ігоря, Святослава

- 1) Олег - 912-945, Ігор - 882-912, Святослав - 964-972
- 2) Олег - 882-912, Ігор - 912-945, Святослав - 964-972
- 3) Олег - 964-972, Ігор - 882-912, Святослав - 912-945

2. Перелічіть у хронологічному порядку наступні події:

- а) прийняття християнства як державної релігії Русі-України;
- б) захоплення Олегом Києва;
- в) утворення Галицько-Волинської держави.

- 1) а, в, б
- 2) б, в, а
- 3) б, а, в

3. Хто з перелічених волинсько-галицьких князів носив королівський титул?

- 1) Роман Мстиславич
- 2) Данило Романович
- 3) Лев Данилович

3. В якому літописі і коли вперше згадується назва «Україна»?

- 1) Галицько-Волинський літопис, 1253 р.
- 2) Повість минулих літ, 1178 р.
- 3) Київський літопис, 1187 р.

4. Кревська унія це:

- 1) військовий союз між польським королем Казимиром і литовським князем Ягайлом проти Московського царства;
- 2) об'єднання Польщі та Литви в одну державу внаслідок шлюбу литовською князя Ягайла і польської королеви Ядвіги;
- 3) об'єднання православної та католицької церкви та утворення внаслідок цього акту греко-католицької церкви.

5. Вкажіть рік виникнення реєстрового козацтва

- 1) 1572
- 2) 1576
- 3) 1578

6. Коли з'явився перший друкований буквар на українських землях?

- 1) 1510
- 2) 1570
- 3) 1574

7. Ініціаторами Берестейської унії були:

- 1) польський король;
- 2) українське селянство;
- 3) православна ієрархія.

8. Встановіть хронологічну послідовність подій визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького:

- а) битва під Пилявцями;
- б) битва під м. Корсунем;
- в) битва на р. Жовті Води.

- 1) а, б, в
- 2) в, б, а
- 3) б, в, а

9. Гадяцький договір між Річчю Посполитою та Україною було підписано:

- 1) 1658;
- 2) 1660;
- 3) 1663.

10. Розставте у хронологічній послідовності події:

- а) повстання правобережних козаків під проводом С. Палія;
- б) прийняття конституції П.Орлика;
- в) поразка шведсько-козацьких військ під Полтавою.

- 1) б, в, а
- 2) а, б, в
- 3) а, в, б.

11. Опришківський рух на західноукраїнських землях під проводом Олекси Довбуша охоплював період:

- 1) 1734-1738;
- 2) 1738-1745;
- 3) 1735-1768.

12. Вкажіть вірне твердження

- 1) Катерина II наказала зруйнувати Запорозьку Січ в 1768 р.
- 2) Гетьманування Д.Апостола тривало з 1727- 1734 рр.
- 3) І.Скоропадський був обраний гетьманом відразу ж після І.Самойловича

13. Вкажіть назву міста, в якому було відкрито перший університет в Україні

- 1) Київ
- 2) Харків
- 3) Львів

14. Вкажіть невірне твердження

- 1) І.Виговський - гетьман України в 1657-1659 рр.
- 2) Переяславська Рада відбулася в січні 1654 р.
- 3) І.Мазепа підписав з Польщею «Трактат про вічний мир» 1686 р.

15. Вкажіть першу залізницю в Наддніпрянській Україні

- 1) Царськосільська
- 2) Київ-Харків
- 3) Одеса-Балта

16. Назвіть керівника «Південного товариства» декабристів

- 1) П.Пестель
- 2) І.Котляревський
- 3) В.Лукашевич

17. Створіть хронологічний ланцюжок з таких подій історії України першої половини XIX ст.:

- а) вихід у світ альманаху «Русалка Дністровая»;
- б) відкриття університету в Києві;
- в) початок діяльності таємного Кирило-Мефодіївського товариства.

- 1) а, в, б
- 2) б, в, а
- 3) б, а, в

18. Виберіть подію, яка відбулася в Україні в 1848 році:

- 1) початок діяльності Кирило-Мефодіївського товариства;
- 2) скасування кріпосного права у Східній Галичині та Буковині;
- 3) селянський рух «Київська козащина».

19. Перший на східноукраїнських землях університет європейського зразка було відкрито:

- 1) в Києві;
- 2) в Харкові;
- 3) в Одесі.

20. Хто є автором слів Державного гімну «Ще не вмерла Україна»

- 1) М.Вербицький
- 2) М.Драгоманов
- 3) П.Чубинський

21. Перше видання «Кобзаря» Т. Шевченка вийшло в:

- 1) Санкт-Петербурзі, 1840 р.;

2) Харкові, 1838 р.;

3) Києві, 1843 р.

22. Розмістіть у хронологічній послідовності події:

а) заснування Чернівецького університету;

б) видання Валуєвського указу;

в) відкриття Новоросійського університету в Одесі.

1) а, б, в

2) б, в, а

3) в, б, а

23. Вкажіть керівників та час повстання на броненосці «Потьомкін»

1) П.Шмітд, Б. Жаданівський, 1905 р.

2) Г.Вакуленчук, О.Матюшенко, 1905 р.

3) Є.Чикаленко, Б.Грінченко, 1907 р.

24. Вкажіть, яка кількість українських селян переселилася до Сибіру в ході проведення століпінської аграрної реформи?

1) 500 тис.

2) 100 тис.

3) майже 1 млн.

25. Коли було проголошено Українську Народну Республіку (УНР)?

1) в листопаді 1917 р.

2) в грудні 1917 р.

3) в січні 1918 р.

26. Розташуйте у хронологічній послідовності події, які відбулися в Україні протягом квітня 1918 - лютого 1919 рр.:

а) акт Злуки УНР та ЗУНР;

б) проголошення Західноукраїнської Народної Республіки;

в) прихід до влади гетьмана П.Скоропадського.

1) а, б, в

2) в, б, а

3) в, а, б

27. В. Вернадський це:

1) засновник легіону УСС;

2) керівник НТШ у Львові;

3) перший президент української Академії наук.

28. Вкажіть хронологічний період НЕПу

1) 1920-1925

2) 1921-1928

3) 1922-1939

29. Яким мотивом керувалося сталінське керівництво, здійснюючи в Україні політику індустріалізації?

1) забезпечити незалежність від закордонних поставок машин, обладнання

2) налагодити рівноправні еквівалентні відносини між містом і селом

3) добитися збалансованого вигідного для населення розвитку галузей виробництва засобів виробництва (група „А”) і виробництва засобів народного споживання (група „В”)

30. Утворіть хронологічний ланцюжок з таких подій історії Західної України у міжвоєнний період:

а) окупація Закарпаття Угорщиною;

б) утворення ОУН;

в) надання Закарпаттю автономії.

1) б, в, а

2) а, б, в

3) в, а, б

31. Хто серед нижченазваних діячів Західної України 20-30-ті рр. ХХ ст. був істориком?

1) В.Гнатюк

2) Ф.Колесса

3) І.Крип'якевич

32. Коли Західна Україна ввійшла до УРСР у складі СРСР?

1) 23 серпня 1939 р.

2) 17 вересня 1939 р.

3) 28 червня 1940 р.

33. Коли українські землі повністю були очищені від німецько-фашистських загарбників та їх сателітів?

1) 28 червня 1944 р.

2) 8 травня 1945 р.

3) 28 жовтня 1944 р.

34. У якому році відбулася операція «Вісла»?

1) 1946

2) 1947

3) 1948

35. У якому місті України було створено у 50-70 рр. ХХ ст. найбільший у світі ракетобудівний комплекс?

1) Харкові

2) Дніпропетровську

3) Києві

36. Хто із нижченазваних кінорежисерів та кіноакторів України був вихідцем з Буковини?

1) С.Параджанов

2) І.Миколайчук

3) О.Савченко

37. Чим пам'ятна дата 1 грудня 1991 р. в історії України?

1) проголошення Акту про незалежність України

2) Всесвітній форум українців

3) проведення референдуму на підтвердження Акту про незалежність України

38. Коли прийнято Конституцію незалежної України?

1) 1 грудня 1991 р.

2) 28 червня 1996 р.

3) 21 березня 1998 р.

39. Розмістіть у хронологічному порядку події української історії ХХІ ст.:

а) Помаранчева революція;

б) обрання П.Порошенка Президентом України;

в) російська агресія в Криму та Сході України.

1) а, б, в

2) в, б, а

3) а, в, б

40. Назвіть першого космонавта Незалежної України

1) П.Попович

2) Л.Каденюк

3) Г.Береговий

Варіант 2

- 1. З якою подією історії Давньоруської держави пов'язано ім'я київського князя Олега?**
 - 1) запровадження християнства як державної релігії
 - 2) об'єднання Новгородської землі з Київською
 - 3) розгром Хозарського каганату
- 2. Побудуйте хронологічний ланцюжок правління київських князів:**
 - а) Ольга; б) Ігор; в) Святослав; г) Володимир; д) Ярослав.
 - 1) а, б, г, д, в
 - 2) б, а, д, г, в
 - 3) б, а, в, г, д
- 3. Вкажіть автора відомого твору давньої руської літератури «Повчання дітям»**
 - 1) Іларіон
 - 2) Ярослав Мудрий
 - 3) Володимир Мономах
- 4. Яку роль відігравали погости в Київській Русі?**
 - 1) місця збору данини
 - 2) центри ремесла
 - 3) місця культових відправ
- 5. З яким твердженням Ви не згодні?**
 - 1) боярський вплив був сильним у Галичині
 - 2) засновником Галицько-Волинської держави був Данило Галицький
 - 3) останнім галицько-волинським князем був Юрій II Болеслав Тройденевич
- 6. Перелічіть події з історії України XIV-XV ст. у хронологічній послідовності:**
 - а) битва на р. Сині Води;
 - б) Люблінська унія;
 - в) Кревська унія.
 - 1) а, б, в
 - 2) а, в, б
 - 3) б, в, а
- 7. Заснував фортецю, що поклала початок Запорозькій Січі, перебував на службі у московського царя Івана IV Грозного, під час походу на Молдавію був схоплений і страчений у Константинополі. Про кого йдеться?**
 - 1) Іван Підкова
 - 2) Самійло Кішка
 - 3) Дмитро Вишневецький
- 8. У якому році була надрукована «Острозька Біблія»?**
 - 1) 1529
 - 2) 1581
 - 3) 1596
- 9. Найдіть невірне твердження. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний уславився тим, що:**
 - 1) відіграв вирішальну роль у перемозі польсько-козацького війська в битві під Хотином;
 - 2) сприяв відновленню вищої ієрархії православної церкви на українських землях;
 - 3) підтримував видавничу діяльність Івана Федорова.
- 10. Столицею Війська Запорозького в часи Визвольної війни під проводом Б.Хмельницького було місто:**
 - 1) Київ;
 - 2) Чигирин;
 - 3) Переяслав.
- 11. Народившись у сім'ї молдавського господаря, він стан одним із видатних церковних і культурних діячів України першої половини XVII ст. За великі заслуги перед православною церквою у 1996 р. був канонізований. Про кого йдеться?**
 - 1) К Острозький
 - 2) І.Борецький

3) П.Могила

12. Виберіть правильне твердження:

- 1) І.Виговський намагався укласти союз з Річчю Посполитою і забезпечити при цьому якомога більшу автономію України;
- 2) І.Виговський залагодив конфлікт з М. Пушкарем і Я. Барабашем шляхом переговорів та компромісу;
- 3) у війні проти московського війська під Конотопом І.Виговський зазнав нищівної поразки.

13. Вкажіть роки гетьманування П.Дорошенка на Правобережжі

- 1) 1660-1663
- 2) 1663-1665
- 3) 1665-1676

14. Наслідком підписання Андрусівського перемир'я 1667 р. було:

- 1) початок війни Московського царства проти Гетьманщини;
- 2) поділ території Гетьманщини між Річчю Посполитою та Московським царством;
- 3) перехід Лівобережної Гетьманщини під протекторат Османської імперії.

15. Хто був останнім гетьманом Лівобережної України?

- 1) К Розумовський
- 2) П.Полуботок
- 3) Д. Апостол

16. Хто був автором документу «Пакти і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького»?

- 1) Б.Хмельницький
- 2) І.Мазепа
- 3) П.Орлик

17. Панування кріпосницьких відносин в Наддніпрянській Україні припадає на період:

- 1) 1764–1812 рр.;
- 2) 1775–1829 рр.;
- 3) 1783–1861 рр.

18. Учасниками трьох поділів Речі Посполитої у XVIII ст. були:

- 1) Росія, Австрія, Туреччина;
- 2) Австрія, Росія, Прусія;
- 3) Росія, Прусія, Туреччина.

19. Повстання Чернігівського піхотного полку в грудні 1825 р. очолили:

- 1) В.Лукашевич та В.Капніст;
- 2) П.Пестель та К.Рилєєв;
- 3) С.Муравйов-Апостол та М.Бестужев-Рюмін.

20. Українські землі в XIX — на початку XX ст. входили до складу:

- 1) Російської імперії, Речі Посполитої, Туреччини;
- 2) Російської імперії, Австро-Угорщини;
- 3) Австро-Угорщини, Російської імперії та Туреччини.

21. Чия це біографія? Син поміщика-росіянина та селянки-українки. Закінчив Харківський університет. Був одним із засновників Кирило-Мефодіївського братства. Написав ряд фундаментальних праць з історії України XVI-XVIII ст. та літературних творів, як правило, історичного змісту. Вважається засновником народницького напрямку в українській історіографії

- 1) Т.Шевченко
- 2) О.Бодянский
- 3) М.Костомаров

22. Разом з П.Кулішем він переклав українською мовою Біблію, а його дослідження в галузі фізики допомогли відкрити «рентгенівські промені». Про кого йдеться?

- 1) І.Пулюй
- 2) М.Зібер
- 3) М.Гамалія

23. Як називалася політична організація, створена у квітні 1848 р. у Львові як керівний орган національного руху, який домагався поділу Галичини на польську і українську автономні провінції у складі Австрії?

- 1) Головна руська рада
- 2) Центральна рада
- 3) Народовський союз

24. Вкажіть ідеолога «хлопоманів»

- 1) В.Антонович
- 2) М.Костомаров
- 3) Т.Шевченко

25. Коли був підписаний і як називався указ, яким заборонялось видавати та ввозити з-за кордону літературу українською мовою?

- 1) 1865 р., Валуський циркуляр
- 2) 1899 р., Ніжинський протокол
- 3) 1876 р., Емський указ

26. Як називалася перша українська опера?

- 1) Наталка Полтавка
- 2) Запорожець за Дунаєм
- 3) Сватання на Гончарівці

27. Виберіть подію, яка мали місце в Україні під час революції 1905-1907 років:

- 1) повстання на броненосці «Потьомкін»;
- 2) утворення Товариства українських поступовців;
- 3) відречення царя від влади.

28. Коли відбувся бій під Крутами?

- 1) в січні 1918 р.
- 2) в квітні 1918 р.
- 3) в квітні 1919 р.

29. Коли проголошено IV Універсал Центральної ради?

- 1) листопад 1917 р.
- 2) грудня 1917 р.
- 3) січень 1918 р.

30. Хто очолював уряд ЗУНР?

- 1) Є.Петрушевич
- 2) М.Грушевський
- 3) Д.Вітовський

31. Серед умов Варшавської угоди (1920 р.) між представниками Директорії і уряду Польщі позначте невірну

- 1) визнання Польщею Директорії УНР на чолі з С. Петлюрою верховною владою УНР;
- 2) передання Польщі Східної Галичини та Західної Волині;
- 3) надання С. Петлюрі військово-політичної допомоги в боротьбі проти гетьмана П. Скоропадського.

32. Що було характерним для соціально-економічного життя в УСРР періоду НЕПу?

- 1) націоналізація всіх промислових підприємств
- 2) заміна продрозкладки продовольчим податком
- 3) уведення карткової системи розподілу продуктів

33. Організація українських націоналістів /ОУН/, створена у 1929 р., ставила собі за мету:

- 1) проголошення незалежності України, на чолі якої має бути П.Скоропадський;
- 2) проголошення незалежної України як демократичної республіки на чолі з Є.Петрушевичем;
- 3) проголошення суверенної Соборної Української Держави.

34. У 1925 р. в Українській СРР нараховувалося 79,1 % шкіл з українською мовою викладання. У 1930 р. цей відсоток зріс до 85 %.Що спричинило зазначені зміни?

- 1) утворення Всеукраїнської академії наук

- 2) здійснення владою політики «коренізації»
- 3) прийняття нової Конституції республіки

35. Жертвою якої репресивної акції став академік Сергій Єфремов?

- 1) справи «Спілки визволення України»
- 2) «Шахтинської справи»
- 3) «Закону про п'ять колосків»

36. Коли Північна Буковина ввійшла до складу УРСР у складі СРСР?

- 1) 17 вересня 1939 р.
- 2) 28 червня 1940 р.
- 3) 22 червня 1941 р.

37. Коли і на якій конференції Україна ввійшла до ООН як держава засновниця цієї організації?

- 1) квітень 1945 р., у Сан-Франциско
- 2) серпень 1945 р., у Потсдамі
- 3) травень 1945 р., у Нью-Йорку

38. Письменник, фундатор національного кінематографа, автор кінофільмів «Звенигора», «Арсенал», «Земля» це:

- 1) С.Герасимов;
- 2) С.Параджанов;
- 3) О.Довженко.

39. Коли в Україні введено власну валюту – гривню?

- 1) 1994
- 2) 1996
- 3) 1998

40. Вкажіть відомого українського композитора-пісняра, вихідця з Буковини?

- 1) В.Івасюк
- 2) І.Миколайчук
- 3) Л.Ревуцький

Варіант 3

1. Найдавнішим народом на території України були:

- 1) киммерійці;
- 2) скіфи;
- 3) греки.

2. Правильно визначте подію, що належить до періоду правління княгині Ольги

- 1) за наказом княгині Ольги було спалено місто Іскоростень
- 2) здійснювала неодноразові військові походи проти Хозарського Каганату
- 3) організувала у Київській Русі перші школи

3. Вкажіть роки князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого

- 1) Володимир Великий – 980-1015; Ярослав Мудрий – 1019-1054;
- 2) Володимир Великий – 912-945; Ярослав Мудрий – 972- 980;
- 3) Володимир Великий – 945-964; Ярослав Мудрий – 980-1015

4. Що є зайвим у переліку? З іменем Ярослава Мудрого пов'язують:

- 1) остаточний розгром печенізьких орд;
- 2) зростання міжнародного авторитету Русі;
- 3) написання знаменитого «Слова про закон і благодать».

5. Виберіть твердження, яке не відповідає дійсності:

- 1) княгиня Ольга упорядкувала збір данини після смерті Ігоря;
- 2) Володимир Великий склав перший писаний звід законів «Руська правда»;
- 3) Любецький з'їзд відбувся в 1097 р.

6. Виберіть подію, пов'язану з ім'ям Володимира Мономаха:

- 1) написання «Слова про закон і благодать»;
- 2) повстання у Києві 1068 року;
- 3) повстання у Києві 1113 року.

7. Дайте пояснення терміну «чинш»

- 1) грошовий податок
- 2) спиртово-горілчане підприємство
- 3) багатогалузеве поміщицьке господарство

8. На буковинсько-галицькому порубіжжі 1490-1492 рр. вибухнуло велике повстання.

Хто його очолював?

- 1) К.Косинський та С.Наливайко
- 2) І.Гонта й М.Залізняк
- 3) Муха й А.Борула

9. З наведених термінів виберіть той, який пов'язаний з татарсько-турецькою агресією на українські землі

- 1) фільварок
- 2) смерд
- 3) ясир

10. У битві під Хотиним українські козаки на чолі з гетьманом П. Сагайдачним разом з поляками вистояли проти переважаючої турецької армії і врятували Річ Посполиту від турецького поневолення. Коли відбулася ця подія?

- 1) 1621
- 2) 1618
- 3) 1625

11. Назвіть найвищий орган влади на Січі

- 1) козацька рада
- 2) кошовий отаман
- 3) гетьман

12. Коли було укладено Берестейську церковну унію?

- 1) 1413
- 2) 1385
- 3) 1596

13. Виберіть правильне твердження. У 1572 р. був складений список козаків за яким:

- 1) надали козакам повну свободу зовнішньополітичної діяльності;
- 2) затвердили козацький реєстр: право козаків перебувати на службі у короля, отримувати платню, бути звільненими від сплати податків, займатися промислами та торгівлею;
- 3) козакам надавалось право спадкової власності на землю.

14. Встановіть, після якої події відбулося підписання Білоцерківської угоди 1651 р.

- 1) облога козаками Жванця
- 2) битва під Білою Церквою
- 3) поразка козаків під Берестечком

15. Хто з гетьманів підписав Переяславські статті 1659 р.?

- 1) Б.Хмельницький
- 2) І.Виговський
- 3) Ю.Хмельницький

16. Встановіть хронологічну послідовність подій:

- а) Чорна рада в Ніжині і обрання І.Брюховецького гетьманом;
- б) Полтавська битва;
- в) Андрусівське перемир'я.

- 1) а, б, в
- 2) а, в, б
- 3) б, в, а

17. Хто керував Другою Малоросійською колегією та був призначений першим генерал-губернатором Малоросії після скасування гетьманства?

- 1) граф Олексій Розумовський
- 2) граф Петро Рум'янцев
- 3) граф Олексій Меншиков

18. Як називався основний програмний документ Кирило-Мефодіївського братства?

- 1) Руська правда
- 2) Книга буття українського народу (Закон божий)
- 3) Катехизис

19. Діяльність «Руської трійці» передбачала:

- 1) запровадження громадського самоврядування в Галичині;
- 2) піднесення національної свідомості українців Галичини, перетворення народної мови на літературну, пропаганда єдності українського народу
- 3) розширення сфери вжитку української мови, поділ Галичини на дві провінції – Західну (польську) та Східну (українську).

20. Як називався перший український часопис, що почав виходити у Львові 1848 р.?

- 1) Правда
- 2) Зоря Галицька
- 3) Русалка Дністрова.

21. Продовжіть речення: Москвофіли - це:

- 1) суспільна течія в українському політичному русі, представники якої виступили за поширення освіти та пробудження національної свідомості;
- 2) суспільно-політична течія на західноукраїнських землях, представники якої прагнули до повного злиття українців Галичини з росіянами;
- 3) течія в українському політичному русі, представники якої проповідували об'єднання всіх національних сил у боротьбі за самостійність України.

22. Національний рух українців Буковини в кінці XIX - на початку XX ст. очолювали:

- 1) А.Вахнянин та Ю.Федькович;
- 2) С.Смаль-Стоцький та М.Василько;
- 3) К.Левицький та Ю.Романчук.

23. Вкажіть письменника, який описав події Сорочинської трагедії 1905 р.?

- 1) І.Франко
- 2) Л.Українка
- 3) В.Короленко

24. Вкажіть вірне твердження. Столипінська аграрна реформа:

- 1) зміцнювала соціальну опору самодержавства на селі;
- 2) ліквідувала церковне та монастирське землеволодіння;
- 3) скасувати панщину та кріпосну залежність селян.

25. Невелика група східноукраїнських емігрантів, які напередодні Першої світової війни проживали у Львові, створила організацію для пропаганди ідеї політичної самостійності України, яка отримала назву:

- 1) Український парламентарний клуб;
- 2) Головна українська рада;
- 3) Союз визволення України.

26. Вкажіть помилкове твердження:

- 1) перший Універсал Центральної ради був прийнятий у червні 1917 р.;
- 2) у третьому Універсалі Центральна рада проголосила повне відокремлення України від Росії;
- 3) Центральна рада не визнала правомочність проголошення України радянською республікою у Харкові.

27. Хто командував наступом об'єднаних радянських військ на Київ у січні 1918 р.?

- 1) М.Муравйов
- 2) Ю.Коцюбинський
- 3) В.Пархоменко

28. Яка з перелічених подій відбулася в Україні протягом листопада 1918 р.?

- 1) прихід до влади Директорії
- 2) переворот Скоропадського і утвердження гетьманату
- 3) проголошення Центральною Радою незалежності УНР

29. Спілка визволення України /СВУ/ це:

- 1) організація, яку було створено у 20-х рр. для проведення українізації;
- 2) організація придумана органами ДПУ для проведення інспірованого процесу з метою фізичного знищення української інтелігенції та штучного розпалювання боротьби проти «націоналістичних» настроїв в Україні;
- 3) український емігрантський центр, створений для підготовки шпигунів і відправки їх в Україну.

30. Коли створено Організацію українських націоналістів (ОУН)?

- 1) 1921 р.
- 2) 1929 р.
- 3) 1933 р.

31. Хто очолював ЦК КП(б)У з липня 1928 по січень 1938 р. – в період найбільш кривавого розгулу сталінського режиму в Україні?

- 1) Л.Каганович
- 2) С.Косіор
- 3) М.Хрущов

32. Про яку адміністративну одиницю, створену окупантами на українських землях у роки Другої світової війни, ідеться в уривку з історичного джерела: «Після того, як [німецько-румунські загарбники] встановили свою владу до річки Буг, запанувала румунська нагайка... від Дністра до Бугу...»?

- 1) Трансністрію
- 2) Бессарабію
- 3) Північну Буковину

33. Що таке операція «Вісла» і коли вона проводилась?

- 1) одна із військових операцій Радянської армії в ході визволення Польщі від німецько-фашистських загарбників у 1944 р.
- 2) заходи щодо переселення переважно польського населення до Польщі з Галичини і Волині в 1944 р. - 1946 рр.
- 3) депортація українського населення Холмщини та Лемківщини до Західної Польщі у 1947 р.

34. Які наслідки для України мав заколот ГКЧП (ДКНС) у Москві?

- 1) усунення В.Щербицького від влади в УРСР
- 2) підписання УРСР нового союзного договору
- 3) проголошення незалежності України

35. Хто був обраний першим головою Народного Руху України ?

- 1) І.Драч
- 2) М.Горинь
- 3) Л.Лук'яненко,

36. Вказати, хто із видатних вчених СРСР 50-70-х рр. ХХ ст. був вихідцем з України?

- 1) С.Корольов
- 2) І.Курчатов
- 3) А.Сахаров

37. Яка країна першою визнала незалежність України?

- 1) Польща
- 2) Росія
- 3) США

38. Хто із нижченазваних видатних співаків 60-80-х рр. ХХ ст. є вихідцем з Буковини?

- 1) А.Солов'яненко
- 2) Д.Гнатюк
- 3) Є.Мірошніченко

39. Хто автор відомої статті «Інтернаціоналізм чи русифікація»?

- 1) В.Чорновіл
- 2) В.Стус
- 3) І.Дзюба

40. Режисером яких з наведених нижче фільмів був Іван Миколайчук?

- 1) Тіні забутих предків
- 2) Сон
- 3) Білий птах з чорною ознакою